

NON-FICTIE

Ex-dakloos, en nu..., Wim Eickholt; uitg. De Graaff, Utrecht, 2019; 104 blz.; € 17,-

De dakloos geworden Utrechter Wim Eickholt (56) kickte af van zijn drankverslaving. Hij merkte echter wat het betekent om met een stempel verder te leven. „Eens verslaafd, ken­nelijk altijd een slechterik.”

■ Ad Ermstrang

Eens verslaafd, altijd een slechterik

Hij ontvangt me aan de keukentafel in zijn etage­woning in Utrecht-Oost. Een eenvoudige en niet al te royale behuizing, maar voor de voormalige dakloze had de overhan­diging van de voordeursleutel van het appartement enkele jaren geleden veel weg van een feestelijk onthaal in een paleis. „Een eigen plek. Met een wc, een woonkamer, een slaapkamer, keuken, douche. Ik zit hier te genieten van mijn krantje, mijn koffie en 's avonds nog wat lezen in bed. Als ik buiten ben, kijk ik rond in verwondering”, zo schreef hij in zijn eerste boek “Wat ik nou toch heb meegemaakt” in 2017. Het boek vormt een verslag van de wijze waarop hij dakloos werd, in de nachtopvang terecht kwam, afkickte en zelfs weer een

eigen dak boven zijn hoofd kreeg. Recent verscheen het vervolg: “Ex-dakloos, en nu...” Eickholt is nog steeds gelukkig met zijn appartementje, maar is minder te spreken over zijn maatschappelijke relevantie. Het lukt hem maar niet om een baan te bemachtigen.

Eigenwaarde

Ooit was hij met zijn hbo-opleiding docent tekenen en handvaardigheid voor moeilijk lerende kinderen. De baan was hem op het lijf geschreven, geeft hij aan. „Ik had er echt lol in om de kinderen die het moeilijk hadden een duwtje te geven. Leerlingen op de havo of het atheneum redden het wel, die hebben dat niet nodig. Maar juist een heel kwetsbare groep kan groeien als het om eigenwaarde gaat.”

Hij begon al vrij snel na het verkrijgen van een woning de scholen in de omge-

ving af te lopen. „In het begin draai je er een beetje omheen. Ik heb natuurlijk een hiaat in mijn loopbaan, maar als verklaring gaf ik aan dat het slecht ging op de vorige school en dat ik wat andere dingen gedaan had. Ondertussen werkte ik aan mijn eerste boek. Daar putte ik energie uit.”

De verschijning van zijn eerste pocket haalde hem radicaal uit de anonimiteit. „Als je mijn naam op Google intypt, wordt er maar weinig meer vermeld. Dat heb ik me vooraf niet zo gerealiseerd. Toen het boek een feit was, heb ik het bekend worden van mijn verhaal omarmd. Ik heb me sindsdien opgeworpen als de spreekbuis van een onderklasse.” Het bracht hem in aanraking met vertegenwoordigers van het stadsbestuur en de directeur van Utrecht Hogeschool schreef een lovend voorwoord. Eickholt verzorgt rondleidin-

gen langs de plaatsen waar hij als dakloze vaak verbleef, waarbij hij vertelt over het zware bestaan van mensen die door drank, drugs, relationele problemen of psychische zwakte of combinaties daarvan aan lagerwal zijn geraakt. Ook deed hij enige tijd als vrijwilliger rondleidingen voor Domunder, de ondergrondse historische attractie onder het Domplein. Hij is verder voorzitter van de cliëntenraad van stichting De Tussenvoorziening, die onder meer de nachtopvang voor daklozen in Utrecht beheert. De afgelopen maanden was de Utrechter enige tijd mantelzorg­er. Hij nam een kennis die geen onderdak had, enige tijd in huis.

Ondanks alle contacten en bekendheid zocht hij de afgelopen jaren vergeefs naar een baan. „Ik blijf het stigma meedragen. Tientallen malen heb ik nee gehoord of zelfs helemaal geen antwoord gekregen.

Soms hoorde ik dat ze me wel graag wilden aanbieden, maar dat niet konden verkopen aan het bestuur of de ouders van de school.” Uitkeringsinstanties, bemiddelingsbureaus en werkgevers bleven hem zien als de ex-dakloze en ex-verslaafde. Een tikkelte bitter: „Altijd dat ex. Als iemand ooit zijn been brak, wordt hij daar later toch ook niet meer op aangesproken?” Het stigma voorkomt –zoals hij dat zelf omschrijft– dat hij van de B-weg weer op de A-weg terecht komt. „De maatschappij lijkt zich alleen te richten op nette blanke mensen, jong en hoogopgeleid. Er mag geen smetje aan je kleven.”

Insparingen van de Hogeschool Utrecht waren tot op heden vergeefs. „Ik heb een tijdje leuk invalwerk gedaan op een inter­naat in Zeist. Maar op de muntjes in de jeugdzorg wordt gekort en het bleek niet mogelijk om mij in dienst te houden.” De afgelopen maanden nam het schrijven van zijn tweede boek veel tijd in beslag. „Ik heb nu even een terugval, maar blijf optimistisch.”

Doorzettingsvermogen

Het hoeft niet per se een school te zijn. „Ik wil graag anderen stimuleren en motiveren.” Hij richt zich in zijn zoektocht op promotiewerk en zou graag een baan vinden als een soort spreekbuis voor de (ex-)daklozen. „Pas was er iets in Amsterdam, maar daar was ik te laat bij. Het moet lukken om nog dit jaar iets te vinden.”

Zo'n doorzettingsvermogen is lang niet bij iedereen aanwezig. Hernieuwde kansen hebben ook te maken met een netwerk van (enkele) echte vrienden. In de nachtopvang had Eickholt al eens gehoord dat de gemid­delde dakloze tussen de één en de nul contacten heeft. Hij besefte pas echt wat dat betekent toen vorig jaar zijn voormalige maatje Bob hem belde, na een val van een trap. Hij was het enige contact voor Bob. „In zo'n geval wordt het wel heel moeilijk om van je verslaving af te komen.”

Eigenwaarde

Als Eickholt terugblijkt, constateert hij dat hij het zonder een vast netwerk van enkele vrienden en vriendinnen evenmin gered had. Hij onderschrijft de noodkreet van het Leger des Heils, dat recent in brandbrieven aangaf dat kortdurende opvang geen oplossing is en dat er aan de sterk groeiende groep daklozen veel meer eigen woningen moeten worden aangeboden. „Maar met een voordeursleutel ben je er niet. Belangrijkste is dat mensen die in de goot zijn beland hun eigenwaarde terugkrijgen en als mens en niet als nummer worden behandeld. Pas als je met hen bespreekt wat ze diep in hun hart graag zouden willen, ontstaat er een intrinsieke motivatie. Geluk zit soms in heel kleine dingetjes. Maar dan moeten alle betrokkenen met hun hart bezig zijn. Nu klopt het voor het overgrote deel alleen in theorie.”

„Ik heb me na mijn eerste boek opgeworpen als spreekbuis van de onderklasse”

Column

Landschapspijn

■ ds. J. Belder

Op weg naar noordelijker streken door­kruisen we de Veluwe en zien door de bomen het kleurend herfstbos in won­dere schoonheid. Bladeren gloeien in helle tinten: goudgeel, okerkleurig, bloedrood. Ze klemmen zich met hun laatste krachten vast aan tak en twijg. Een vergeefse strijd. Blad na blad dwarrelt neer. „De dood heeft mij een brief ge­schreven. Ik las hem op het vallend blad”, dichtte prof. dr. J. J. van Oosterzee (1817-1882). En toch... God houdt Zijn schepping in stand. „Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht, niet ophouden” (Gen. 8:22).

Bij Wezep stopt het bos. Waar boeren ooit het land bewerkten en hun koeien weiden breekt nu een bedrijvenpark naar alle kanten uit. Aan Zwolles noordkant lijdt eigentijdse nijverheid eveneens aan onverzadigbare landhonger. Mooi is anders. In deze eeuw kwamen er miljoenen vierkante meters distributiecentra, datacenters, giflekkende windmolenparken en zonneweiden bij. Van de laatste zijn er al meer dan tachtig. Leg ze op die vele platte bedrijfsdaken! Er dreigt nog veel meer XXL-verdozing, verglinstering en verwaaiing van het landschap, voorspelde Trouw. De wals van de vooruitgang houdt nergens halt. Ik voel mee met ieder die zich verzet tegen de verpaupering van onze leefomgeving.

Landschappen zijn altijd in beweging. De Franse filosoof René Descartes moet gezegd hebben dat God de wereld schiep, maar de Hollanders hun eigen land („Dieu créa le monde, mais les Hollandais créèrent la Hollande”). Hij zal gedacht hebben aan de vele inpolderingen in West-Nederland. Ook el­ders zetten mensen het landschap naar hun hand. Zand- en veengronden werden ontgonnen, cultuurlandschappen waren het resultaat. Maar niet eerder hebben we onze verstenende greep op het landschap zo versterkt als in deze tijd. Duizenden kilometers aan landschapselementen verdwenen: bomen, houtwallen, sloten. Vanaf Zwolle-Noord tot Rouveen voert de weg door eindeloos kale weilanden. En niet alleen daar. Europabreed verdwenen alleen al in deze eeuw miljoenen bomen en struiken omdat ze de vooruitgang in de weg stonden.

Wat gaat er gebeuren met de grond die vrijkomt nu steeds meer boeren stoppen? Nog meer recrea­tieparken, zonneweiden, bedrijvenparken? Pro­jectontwikkelaars en architecten zien het al zitten. Zullen de lokale en bovenplaatselijke bestuurders weerstand bieden of winnen kortetermijndenken, promotiekansen en de zak met duiden het? Ik lijd aan landschapspijn, en niet alleen ik.